

Vishuisje

Locatie : Grote Markt 16

NL-HlmNHA_54018292, uitsnede Vishuisje ; Munnich & Ermerins ; 1870 ; Haarlem, Grote Markt. Gezicht richting zuid.

Op het illustratiemateriaal van de Vleeshal(aan Grote Markt) en de Verweyhal(aan Grote Markt) kan men de bouwkundige ontwikkeling van het Vishuisje goed volgen.

Het huidige Vishuisje is niet het eerste als zodanig. De oude vishal, die in 1766 gesloopt is, had waarschijnlijk tegen het noordertransept van de Grote Kerk een Vishuisje. Hier woonde de knecht van de Vismarkt. Door de sloop van de oude hal moest men omzien naar een nieuw Vishuisje. Dit werd het smalle huisje ten westen van de Vleeshal. Op de meeste afbeeldingen van de Vleeshal staat het rechts ervan afgebeeld. Deze knecht, die in de loop der tijd evolueerde tot marktmeester en afslager van de vis, kon gratis in het Vishuisje wonen. In de kelder en de kelders van de aangrenzende Vishal bewaarde hij vis, manden en tobben van de visverkopers als er geen Vismarkt was. De afslag van de vis vond een enkele keer plaats in dit Vishuisje. In de 17^e eeuw heette het "Lissabon". Eind 19^e eeuw fungeerde het Vishuisje deels als koffie en thee-huis, waar vooral Zandvoortse visvrouwen elkaar troffen na hun lange tocht over het Visserspad. Vandaar waarschijnlijk de eind 19^e-eeuwse naam Zandvoortse Veerhuis. Het Vishuisje moet oorspronkelijk rond 1600 gebouwd zijn in de toen traditionele stijl. Het had een traditionele benedenpui met luifel en daarboven twee kruiskozijnen met ontlastingsbogen en daarboven een trapgevel met toppilaster. Het geheel werd voorzien van natuurstenen blokjes aan allerlei randen. De kelder was vanaf de markt toegankelijk. In de loop der tijd veranderde de gevel. De luifel verdween en begin 19^e eeuw werden de twee ramen op de eerste verdieping vervangen door een groot schuifraam. Dit is de situatie, die men op de 19^e-eeuwse afbeeldingen ziet.

In 1879 werd de huidige Verweyhal gebouwd als zeer deftige herensociëteit. Diverse leden ervan vonden het gebouwtje maar afbreuk doen aan hun mooie nieuwe sociëteit en de Vleeshal ernaast. In 1905 werd het Vishuisje geheel herbouwd in oude stijl. Hierbij greep men terug op 17^e-eeuwse prenten van het gebouw. Sindsdien is er vrijwel niets aan de gevel veranderd. Heden ten dage gelden hele andere restauratieopvattingen en zou men de bestaande situatie als uitgangspunt genomen hebben.

In 1991 werd het Vishuisje tot onderdeel van het museumcomplex gemaakt. In die tijd was het een souvenirwinkel. In 1992 volgde een grondige verbouwing tot entree van het museumcomplex.

Toen heeft men wel de bestaande situatie als uitgangspunt genomen. Dit heeft geleid tot bouwkundige interessante oplossingen rond de achterkant van het vroegere Vishuisje. Op ongewone wijze kan men de constructies van het Vishuisje en Vleeshal aanschouwen. De huidige directrice van het Frans Halsmuseum (in 2019) ziet het liefst een geheel andere entree van het museumcomplex en wel gesitueerd onder de Verweyhal. Maar door tegenwerking van de uitbater van de begane grond, is er nog niets van terecht gekomen. Voorheen zat hier Italiaans restaurant Doria, maar door de onenigheid over de bestemming staat het inmiddels al jaren leeg.

Bibliografie kort

(Beek-Mulder, et al., 1993) (Erftemeijer, 2013)

Bibliografie uitgebreid

Beek-Mulder, J. van en Polman, M. 1993. *De Hallen in Haarlem*. Zwolle : Waanders, 1993. ISBN 90 6630 322 0.

Erftemeijer, A. 2013. *100 jaar Frans Halsmuseum*. Haarlem : Frans Halsmuseum / De Hallen, 2013. ISBN 978 94 6208 037 9.